

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
053 «Психологія»
для вступників на навчання в аспірантурі

Психологічне супроводження розвитку особистості та її кар'єри

Сутність супроводження розвитку, діяльності й кар'єри особистості. Земний шлях особистості як сукупність життєвих процесів. Простір час та енергія особистості. Людське життя у різних вимірах. Виміри людського життя: суспільне, духовне, політичне, професійне, громадське, сімейне, економічне, особисте або індивідуальне. Основні аспекти буття: фізичний (предметний), вітальний, соціальний, духовний. Гармонія і дисгармонія особистості. Вибір особистістю свого життєвого шляху та його корекція. Соціалізація особистості. Поняття соціалізації. Особливості, умови й механізми соціалізації. Процес соціалізації. Фізичний (предметний), вітальний (біологічний), соціальний та духовний аспект буття особистості. Внутрішній і зовнішній простори особистості. Благополуччя в психологічній площині. Психічна стійкість особистості і гармонія. Гармонія взаємин особистості, її сенс життя, духовність і свобода. Інтеракційні почуття особистості. Духовне буття особистості. Сенс життя в контексті внутрішньої свободи. Віра і система цінностей особистості та їх вплив на її гармонію.

Особистість як психічне явище

Особистість як суб'єкт життєтворчості. Сутність особистості з позицій різних теоретичних уявлень. Особистість у психоаналізі, трансперсональній психології, біхевіоризмі. Особистість у когнітивній та гуманістичній психології. Особистість як конкретна людина, яка належить до певного суспільства й соціальної групи; усвідомлює своє ставлення до навколишнього середовища, народу і до самої себе; займається певною діяльністю; вирізняється своєрідними особливостями поведінки й діяльності; володіє тільки їй притаманною системою психічних і соціопсихічних властивостей та якостей.

Людина як багатосистемне явище. Особистість у психоенергетичній ментально-соціодуховній концепції. Біопсихічна, ментально-психічна, інтраіндивідуальна, соціопсихічна й свідомість-самосвідомість підструктури особистості (за М.Й. Варієм).

Мотивація розвитку, поведінки, діяльності і кар'єри особистості

Вплив суспільства на статус і соціальну роль особистості. Взаємовплив особистості і соціальної ролі. Вплив соціальних норм на регуляцію поведінки особистості. Ціннісно-нормативна система особистості та її вплив на поведінку. Установки, стереотипи та імідж особистості як засоби регуляції її поведінки. Рух особистості в соціальному просторі та часі. Спрямованість особистості як властивість, що становить собою систему взаємопов'язаних внутрішніх

спонукань, які спрямовують та орієнтують її життєвий шлях у соціальному просторі й часі. Рух як наслідок психічних чинників – потреб і мотивації. Мотивація, мотивування, полімотивованість мети, зовнішня і внутрішня мотивація. Види, ієрархія і зміна мотивів у соціальному просторі та часі. Психологічні чинники спонукання особистості до активності та руху

Розвиток і прояв свідомості та самосвідомості особистості

Психологічна сутність самосвідомості. Взаємозв'язок свідомості і самосвідомості. Структура самосвідомості: пізнавальний, емоційний, вольовий компоненти. Самосвідомість і здійснення особистості. Механізми самосвідомості: ідентифікація, рефлексія, емпатія, децентрація. „Я”- концепція як виявлення самосвідомості. Самооцінка і рівень домагань як центральні характеристики самосвідомості. Види самооцінки і рівня домагань. Формула Джеймса. Самоповага і комплекс меншовартості. Вплив самооцінки особистості на її самоповагу і формування комплексів. Самореалізація особистості. Розвиток самосвідомості та її вплив на самореалізацію особистості

Проблеми психічного захисту особистості в процесі розвитку, діяльності й кар'єри

Загальне уявлення про «психологічний захист» і його функції. Різновиди психологічного захисту та їхня характеристика. Використання психічного захисту особистості в процесі розвитку, діяльності й кар'єри.

Проблеми поведінки особистості

Поняття психологічних механізмів цілеспрямованої поведінки. Теоретичні підходи до аналізу структури регуляції дії. Вплив мети на поведінковий акт. Зворотний зв'язок та ефективність наступної дії. Залежна поведінка особистості. Хімічна залежність особистості та її вплив на поведінку. Односпрямована (акцентована) активність як психічні залежності. Інтеракційна залежність та її характеристика. Девіантна поведінка. Психологічне розуміння відхильної поведінки. Особливості особистості з девіантною поведінкою. Депривація. Самоуправління і саморегулювання особистості. Розуміння самоуправління і саморегулювання особистості. Процес самоуправління і саморегулювання. Саморегулювання настрою. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії. Взаємодія і міжособистісний вплив. Сприймання і розуміння людьми одне одного у процесі міжособистісного спілкування. Соціальне і міжособистісне пізнання. Особливості процесів міжособистісного пізнання. Перцептивні механізми та ефекти. Перешкоди на шляху спілкування. Труднощі спілкування. Деформації спілкування. Бар'єри спілкування.

Психічне здоров'я особистості, її саногенний потенціал та кризи

Розуміння психічного здоров'я. Вплив суспільної дійсності на психічне здоров'я особистості. Психічна стійкість особистості. Саногенний потенціал особистості. Розуміння саногенного потенціалу особистості. Благополуччя як позитивний саногенний потенціал особистості. Активізація саногенного потенціалу у важких життєвих умовах. Кризи особистості в сучасному суспільстві. Розуміння криз особистості у психології. Типи криз особистості. Ставлення до кризи та її подолання.

Професійна діяльність особистості

Сутність професійної діяльності особистості. Чинники, що впливають на вибір професії. Сутність психологічного освітнього підходу в теорії та практиці розвитку життєвих умінь. Значення особистої відповідальності й мужності у розвиткові життєвих умінь. Проблемність здійснення особистістю свого професійного вибору. Суть професіоналізації особистості як психологічного явища. Вплив професіоналізації особистості на її розвиток. Психологічний зміст професійної кар'єри особистості. Психологічні передумови реалізації особистістю успішної професійної кар'єри. Місце світоглядно-ціннісного виміру розвитку особистості у контексті її професійної кар'єри. Зміст психологічної корекції професійної діяльності особистості. Психологічна сутність планування професійної діяльності людини.

Психологічний тренінг

Психологічний тренінг як метод практичної соціальної психології. Сутність психотренінгу як форми групової роботи. Роль групи як фасилітатора особистісного розвитку. Значення групової динаміки як інструменту впливу в ході психологічного тренінгу. Сутність процесів лідерства у ході розгортання психологічного тренінгу. Принципи спілкування в ході психологічного тренінгу. Спільне і відмінне у принципах добровільності та конфіденційності психологічного тренінгу. Сутність принципів персоналізованості висловлювань, зворотного зв'язку та акцентування мови почуттів у психотренінгу. Критерії ефективності психологічного тренінгу. Специфіка впливу на процес реалізації психотренінгу гомогенності і гетерогенності психотренінгової групи. Сутність програми психотренінгу та її основні складові. Значення діагностичного етапу психотренінгу. Основні різновиди психологічного тренінгу. Сутність психодрами як методу групової психотерапії. Роджерсіанська групова психотерапія та її специфіка. Специфіка тренінгів ефективних продажів, тайм-менеджменту, ухвалення ефективних рішень як психологічні бізнес-тренінги. Ділова гра та організаційно-діяльнісна гра як різновиди психологічного тренінгу. Суть феномена психологічної проблеми і можливість роботи з нею під час тренінгу. Можливості та обмеження психологічного тренінгу як методу практичної психології.

Соціально-психологічні аспекти життєдіяльності особистості

Спілкування як феномен соціальної психології. Форми поведінки

особистості у міжособистісній взаємодії. Взаємодія і міжособистісний вплив. Сприймання і розуміння людьми одне одного у процесі міжособистісного спілкування. Соціальне і міжособистісне пізнання. Перцептивні механізми та ефекти. Перешкоди на шляху спілкування. Труднощі спілкування. Деформації спілкування. Бар'єри спілкування. Мала група у контексті соціальної психології. Динамічні характеристики малої групи. Групова динаміка. Нормативний вплив у групі. Керівництво і лідерство у малих групах. Прийняття групового рішення. Проблема групової згуртованості і груповий конфлікт. Психологія великих соціальних груп і масових явищ

**Перелік питань,
які виносяться на екзамен для вступу на третій (науковий) рівень вищої
освіти за спеціальністю 053 Психологія
у 2015-2016 навчальному році**

1. Особистість у психоаналізі.
2. Розуміння особистості у біхевіоризмі.
3. Розуміння особистості у трансперсональній психології.
4. Особистість у когнітивній та гуманістичній психології.
5. Функціонування особистості як психологічна проблема.
6. Засади психологічного супроводження функціонування особистості.
7. Мета і завдання психологічного супроводження функціонування особистості.
8. Діяльність психолога щодо психологічного супроводження функціонування особистості.
9. Головні життєві процеси особистості.
10. Розкрийте основні аспекти буття особистості?
11. Проаналізуйте сутність внутрішніх і зовнішніх просторів особистості?
12. Психологічне забезпечення гармонії особистості.
13. Шляхи усунення дисгармонії особистості.
14. Корегування життєвого шляху особистості психологічними засобами.
15. Потреби особистості та їх класифікація.
16. Концепція «ієрархії мотивів» А. Маслоу: сутність і зміст.
17. Потреби і мотиви особистості.
18. Мотив, мотивація і мотивування у функціонуванні особистості.
19. У чому відмінність між зовнішньою і внутрішньою мотиваціями особистості.
20. Процесуальні та результативні компоненти мотивації.
21. Роль мотиву самоствердження у професійній діяльності особистості.
22. Як впливають на поведінку і діяльність людини мотив саморозвитку, мотив досягнення, просоціальні (суспільно значущі) мотиви та мотив афіліації?
23. Ієрархія мотивів особистості та її значення для її життєдіяльності.
24. Формування самосвідомості особистості.

25. Розвиток свідомості особистості.
26. Вплив самооцінки особистості на її самоствердження.
27. «Я – концепції» особистості та її життєва позиція.
28. У чому виявляється ідентифікація особистості?
29. Розвиток рефлексії особистості та її значення.
30. Розкрийте самосвідомість особистості та її розвиток.
31. У чому виявляється самоповага й так званий комплекс меншовартості особистості?
32. Яку роль відіграє самореалізація впродовж життєвого шляху особистості? Чому?
33. Яким чином відбувається процес соціалізації особистості?
34. Розкрийте особливості соціалізації особистості в різні вікові періоди.
35. Психологічний вік особистості та його вплив на її розвиток.
36. У чому сутність психологічного захисту? Його різновиди і форми.
37. Розкрийте форми поведінки особистості.
38. Агресивна поведінка людини та її причини.
39. Яким чином і на яких рівнях суспільство впливає на особистість?
40. Як статус особистості та її соціальна роль впливають на її поведінку?
41. Як соціальні норми й ціннісно-нормативна система впливають на регуляцію поведінки особистості?
42. Яким чином регулюється поведінка особистості за допомогою її установок, стереотипів та іміджу?
43. Залежна поведінка особистості та її вплив на психічну стійкість.
44. Які критерії цілеспрямованої поведінки?
45. Яким чином відбувається вплив мети на поведінковий акт, контроль за нею?
46. Що розуміють під поняттям «психічна залежність»?
47. Які групи психічних залежностей Ви знаєте?
48. Ознаки ігрової залежності.
49. Які психологічні причини Інтернет-залежності?
50. Що розуміють під психічним здоров'ям у психологічній науці? Чи впливає суспільна дійсність на психічне здоров'я особистості?
51. Розкрийте психічну стійкість як важливу складову гармонії особистості.
52. Що розуміють під самоуправлінням і саморегулюванням особистості?
53. Які види і типи самоуправління Ви знаєте? Розкрийте їх.
54. Роль емоцій і почуттів особистості в її життєдіяльності.
55. Що таке саногенний потенціал особистості? Яка його роль у забезпеченні її гармонії?
56. У чому виявляється психологічне благополуччя особистості? Які його складові?
57. Розкрийте вплив величини саногенного потенціалу на подолання складних життєвих ситуацій.
58. Як розуміють кризу особистості у психології? Як поділяються кризи особистості, які трапляються на її життєвому шляху?

59. Сутність криз психічного розвитку.
60. Вікові кризи особистості.
61. Сутність професійних криз особистості та їхні наслідки.
62. Сутність критично-смыслових криз особистості та їхні наслідки для її життєдіяльності.
63. Розкрийте сутність життєвих криз особистості та їх наслідки.
64. Які переживання мають місце під час гострих кризових станів?
65. Розкрийте сутність криз невротичного характеру та їх наслідки.
66. Які типові ставлення особистості до кризової ситуації?
67. Які стратегії розв'язання криз може вибрати особистість? Розкрийте їх.
68. Що розуміють під поняттями «розвитком особистості» й «зміст особистості»?
69. Охарактеризуйте конкурентоспроможну особистість.
70. Які базові характеристики є психологічним фундаментом розвитку конкурентоспроможної особистості?
71. Що становить собою психічне?
72. Розкрийте сутність психоенергії та її складових: інформаційної та енергетичної?
73. У чому сутність людської психіки? Як вона функціонує?
74. У чому виявляється багаторівневність і багатосистемність людської психіки?
75. Які властивості людської психіки?
76. Яким чином формуються псі-програми в людській психіці?
77. Розкрийте процесуальний бік роботи псі-програми.
78. За якими ознаками класифікуються псі-програми?
79. Яким чином псі-програми здійснять операційно-функціональні перетворення в людській психіці?
80. Що становить собою несвідомий рівень людської психіки?
81. Як функціонує підсвідомий рівень людської психіки?
82. Що становить собою підсвідомий рівень людської психіки?
83. Які ознаки людської свідомості?
84. Що становить собою надсвідомий рівень людської психіки?
85. Як розвивається людська психіка в онтогенезі?
86. Як функціонує людська психіка в процесі життєдіяльності людини?
87. Яка сутність біопсихічної підструктури особистості?
88. Як генетичні, вікові й статеві особливості людини впливають на її психологію?
89. Що становить собою ментально-психічна підструктура особистості?
90. Розкрийте сутність інтраіндивідуальної підструктури особистості.
91. Що становлять собою емоції та почуття?
92. Емоційний інтелект людини: сутність і проблеми.
93. Розкрийте соціопсихічну сферу особистості.
94. Розвиток особистості протягом життя – нормальна і аномальна лінії.

95. Активність, поведінка, діяльність. Співвідношення поведінки і діяльності.
96. У чому полягає спрямованість особистості.
97. Мотиваційні властивості особистості.
98. Визначте чинники, які впливають на вибір професії.
99. У чому суть психологічного освітнього підходу в теорії та практиці розвитку життєвих вмінь.
100. Значення особистісної відповідальності й мужності у розвитку життєвих вмінь.
101. Розкрити проблемність здійснення особистістю свого професійного вибору.
102. Розкрити суть професіоналізації особистості як психологічного явища.
103. Обґрунтуйте вплив професіоналізації особистості на її розвиток.
104. Розкрийте психологічний зміст професійної кар'єри особистості.
105. Розкрийте психологічні передумови реалізації особистістю успішної професійної кар'єри.
106. Окресліть місце світоглядно-ціннісного виміру розвитку особистості у контексті її професійної кар'єри.
107. Визначте зміст психологічної корекції професійної діяльності особистості.
108. Розкрийте психологічну суть планування професійної діяльності людини.
109. Охарактеризувати психологічний тренінг як метод практичної соціальної психології.
110. Розкрити суть психотренінгу як форми групової роботи.
111. Визначити роль групи як фасилітатора особистісного розвитку.
112. Обґрунтуйте значення групової динаміки як інструменту впливу в ході психологічного тренінгу.
113. Визначте принципи спілкування в ході психологічного тренінгу.
114. Обґрунтувати спільне і відмінне у принципах добровільності та конфіденційності психологічного тренінгу.
115. Розкрийте сутність принципів персоналізованості висловлювань, зворотного зв'язку та акцентування мови почуттів у психотренінгу.
116. Наведіть критерії ефективності психологічного тренінгу.
117. Окреслити специфіку впливу на процес реалізації психотренінгу гомогенності й гетерогенності психотренінгової групи.
118. Визначити суть програми психотренінгу та її основні складові.
119. Охарактеризуйте основні різновиди психологічного тренінгу.
120. Визначте суть психодрами як методу групової психотерапії.
121. Проаналізуйтеи роджерсіанську групову психотерапію та її специфіку.
122. Розкрийте специфіку тренінгів ефективних продажів, тайм-менеджменту, ухвалення ефективних рішень як психологічні бізнес-тренінги.
123. Охарактеризувати ділову гру та організаційно-діяльнісну гру як різновиди психологічного тренінгу.
124. Розкрити суть феномена психологічної проблеми і можливість роботи з нею під час тренінгу.
125. Обґрунтуйте можливості та обмеження психологічного тренінгу як методу практичної психології.

126. Що розуміють під спілкування у соціальній психології?
127. Розкрийте форми поведінки в особистісній взаємодії.
128. Як відбувається сприймання і розуміння людьми одне одного у процесі міжособистісного спілкування?
129. Проаналізуйте перешкоди і бар'єри під час спілкування?
130. Розкрийте психологію малої соціальної групи, її динамічні характеристики.
131. Розкрийте особливості керівництва і лідерства в малих соціальних групах.
132. У чому полягає групова згуртованість малої соціальної групи?
133. Розкрийте психологію великих соціальних груп.
134. Розкрийте психологію масових явищ.
135. Розкрийте психологію етнічних спільнот.

Література

1. Абульханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности. – М.: Издательство «Наука», 1980. – 322 с.
2. Батаршев А.В. Психология индивидуальных различий: От темперамента – к характеру и типологии личности. – М.: Изд.ВЛАДОС, 2000. – 256 с.
3. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості: Уч. посібник – Харків: Фоліо, 1996. – 237 с.
4. Бурлачук Л.Ф. и др. Основы психотерапии: Учебное пособие для студентов вузов. – К.: Ника-Центр, 2001. – 320 с.
5. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник / М. Й. Варій : Львів. держ. ун-т безпеки життєдіяльності. – 4- те вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. – 1047 с.
6. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. / М.Й. Варій. – 5-те вид., виправл. і доповн. – Л. : Априорі, 2016. – Т.1. – 382 с.
7. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. / М.Й. Варій. – 5-те вид., виправл. і доповн. – Л. : Априорі, 2016. – Т.2. – 358 с.
8. Варій М.Й. Загальна психологія: *підр. [для студ. вищ. навч. закл.]* / М.Й. Варій – [3-те вид.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 1007 с.
9. Варій М.Й. Психологія особистості: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури”, 2008. – 592 с.
10. Варій М.Й. Енергетична концепція психіки і психічного. Монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 318 с.
11. Вачков И.В. Основы технологи группового тренинга. Психотехники: Учебное пособие. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство «Ось-89», 2007. – 256 с.
12. Евтихов О.В. Практика психологического тренинга. – СПб.: Издательство «Речь», 2004. – 256 с.
13. Злобіна О.Г., Тихонович В.О. Особистість сьогодні: адаптація до суспільної нестабільності / НАН України, Ін-т соціології. – Київ, 1996. –100 с.
14. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.

15. Майерс Д. Социальная психология: [Перев. с англ.] / Д. Майерс – СПб.: Питер Ком, 1998. – 688 с.
16. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник / С.Д. Максименко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ: «Центр учбової літератури», 2004. – 272 с.
17. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособной личности. – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2002. – 400 с.
18. Мороз Л.І., Яковенко С.І. Професійно-психологічний тренінг: підручник. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 252 с.
19. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – 448 с.
20. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Уч. пособие для студ. вузов. – М.: ТЦ Сфер, 2002. – 512 с.
21. Пузиков В.Г. Технология ведения тренинга. – СПб.: Речь, 2007. – 224 с.
22. Рибалка В.В. Психологія честі та гідності особистості: культурологічні та аксіологічні аспекти: Навч.-метод. посіб. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 512 с.
23. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник – Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2009. – 575 с
24. Рибалка В.В. Честь і гідність особистості як предмет діяльності практичного психолога. – К.: Шк. світ, 2010. – 128 с.
25. Социальная психология в схемах и комментариях: Учебное пособие / В.Крысько. – СПб.: Питер, 2003. – 286 с.
26. Федорчук В.М. Соціально-психологічний тренінг "Розвиток комунікативної компетентності викладача": Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2003. – 240 с.
27. Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1996. – 264 с.